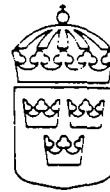

Regeringens skrivelse

1990/91:165

med redogörelse för verksamheten inom
Europarådets ministerkommitté under år
1990

Skr.
1990/91:165

Regeringen överlämnar till riksdagen enligt bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 16 maj 1991 redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1990.

På regeringens vägnar

Odd Engström

Lena Hjelm-Wallén

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 16 maj 1991

Närvarande: statsrådet Engström, ordförande, och statsråden Hjelm-Wallén, Göransson, Gradin, Dahl, Hellström, Lindqvist, Lönnqvist, Freivalds, Wallström, Löow, Persson, Molin, Sahlin, Larsson.

Föredragande: statsrådet Hjelm-Wallén

Skrivelse med redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1990

I resolution 319 (1966) om förbindelserna med de nationella parlamenten uppmanar Europarådets rådgivande församling regeringarna att årligen lägga fram en rapport om verksamheten i Europarådets ministerkommitté inför sina parlament. Regeringen har lämnat riksdagen sådana redogörelser för åren 1967-89, senast med skr. 1989/90:156. En redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1990 har utarbetats inom utrikesdepartementet efter samråd med cheferna för justitie-, social-, utbildnings-, arbetsmarknads-, bostads-, industri-, civil- och miljödepartementen samt det statsråd som har till uppgift att föredra ärenden om bl.a. socialtjänst innefattande omsorger om äldre och handikappade, det statsråd som har till uppgift att föredra ärenden om utbildningsväsendet utom högskoleutbildningen, det statsråd som har till uppgift att föredra ärenden om flyktingar och invandrare och det statsråd som har till uppgift att föredra ärenden som rör ungdomsverksamhet och jämställdhet mellan kvinnor och män. Redogörelsen bör fogas till regeringsprotokollet i detta ärende som *bilaga*.

Jag hemställer att regeringen överlämnar redogörelsen till riksdagen.

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

I. Ministerkommittémöten

1. Allmänt

Ministerkommittén höll två ordinarie möten och ett extra möte under år 1990. Deras ställföreträdare sammanträdde tio gånger i ordinarie möte, och därtill nio gånger för att behandla frågor rörande främst mänskliga rättigheter. Till ställföreträdarna har av praktiska skäl delegerats rätten att behandla och fatta beslut i ärenden inom ministerkommitténs kompetensområde, när ministrarna inte är samlade.

Fem ordinarie fackministerkonferenser arrangerades inom Europarådet under året. Sålunda hölls en kulturministerkonferens den 24–26 april i Palermo, en justitieministerkonferens den 5–7 juni i Istanbul, en ungdomsministerkonferens den 20–21 september i Lissabon, en miljöministerkonferens den 11–12 oktober i Bryssel och en hälsoministerkonferens den 18–19 oktober på Cypern.

Härtill kom ett informellt ministermöte om mänskliga rättigheter den 5 november i Rom. Pompidougruppens nionde ministerkonferens ägde rum den 8 november i Strasbourg. På initiativ av Finland och Frankrike anordnades vidare, med benäget bistånd av Europarådet, en alleuropeisk ministerkonferens om skogsskydd i Strasbourg den 18–19 december.

Europarådets budget uppgick under år 1990 till ca 505 miljoner franska francs. Sveriges bidrag uppgick till ca 18 miljoner kronor.

2. 86:e ministerkommittémötet

Europarådet höll sitt 86:e ministerkommittémöte i Strasbourg den 10 maj 1990 under ordförandeskap av den portugisiska utrikesministern Joao de Deus Pinheiro. Den svenska delegationen leddes av statsrådet Anita Gradin.

Under mötet diskuterade ministrarna främst utvecklingen av Europarådets kontakter med länderna i Central- och Östeuropa, Europarådets roll i ESK-processen, samt relationerna med USA och Canada.

Ministrarna hälsade med tillfredsställelse utvecklingen av samarbetet mellan Europarådet och länderna i Central- och Östeuropa, och konstaterade att det inledda reformarbetet i dessa länder öppnade vägen för medlemskap i Europarådet. Tjeckoslovakiens ansökan om medlemskap, som inlämnades i april 1990, välkomnades liksom landets tillträde till den europeiska kulturkonventionen. De fria valen i Ungern och i Tyska Demokratiska Republiken välkomnades likaså. Ministrarna uttalade härvid också sitt stöd för en förening av de båda tyska staterna i enlighet med det tyska folkets fritt uttalade vilja.

Ministrarna uttalade vidare sitt stöd för det pågående reformarbetet i Sovjetunionen och uttalade en beredskap att utveckla samarbetet med detta land. Beslut fattades att inleda förhandlingar om villkoren för Sovjetunionens tillträde till den europeiska kulturkonventionen.

Ministrarna konstaterade att Europarådet hade ett värdefullt bidrag att lämna till ESK-processen, i synnerhet vad beträffade skyddet av mänskliga rättigheter och i fråga om kultur, utbildning och informationsfrågor. De enades om att verka för att Europarådets roll på dessa områden skulle slås fast i slutdokumentet vid ESK-staternas toppmöte i Paris under hösten 1990. Vikten av en konstruktiv dialog med USA och Canada poängterades i detta sammanhang.

Europarådets resursbehov diskuterades i ljuset av utvecklingen i Central- och Östeuropa. Ministrarna tillstyrkte generalsekreterarens förslag om ökade resurser för att stödja reformprocessen i de östeuropeiska staterna och för att förbereda för deras inträde i Europarådet.

Beslut fattades om att upprätta en partsöverenskommelse för att knyta den Europeiska kommissionen för demokrati genom lag närmare till Europarådet. Kommissionen skall särskilt ägna sig åt samarbete och stöd på den konstitutionella rättens område och skall i denna kapacitet erbjuda länderna i Central- och Östeuropa stöd i det lagstiftande reformarbetet. Nitton länder, däribland Sverige, uttalade sin avsikt att ansluta sig till partsöverenskommelsen.

Den österrikiske utrikesministern Alois Mock lämnade vid mötet närmare information om förberedelserna för den ministerkonferens om migrationsfrågor i ett öst-väst-perspektiv, vilken han hade föreslagit vid det extra ministerkommittémötet i Lissabon den 22-23 mars 1990.

3. 87:e ministerkommittémötet

Europarådets 87:e ministerkommittémöte ägde rum den 6 november 1990 i Rom under ordförandeskap av San Marinos statssekreterare för utrikesfrågor Gabriele Gatti. Den svenska delegationen leddes av utrikesminister Sten Andersson.

Mötet föregicks den 5 november av ett informellt möte om mänskliga rättigheter med anledning av 40-årsjubiléet av den Europeiska konventionen om mänskliga rättigheter.

Ministerkommittémötet inleddes med en ceremoni för att markera Ungerns inträde i Europarådet som första land från Central- och Östeuropa och som organisationens 24:e medlemsland. Vid mötet deltog också för första gången en delegation för det förenade Tyskland. Även Polen och Tjeckoslovakien hade inbjudits att delta i mötet, som ett bevis för deras avgörande steg i riktning mot ett uppfyllande av kraven för medlemskap i Europarådet.

Diskussionen vid mötet kom främst att kretsa kring förberedelserna för ESK-toppmötet i Paris senare samma månad och förutsättningarna för Europarådet att bidra till ESK-processen. Utvecklingen i länderna i Central- och Östeuropa diskuterades också, liksom möjligheterna att bistå dem i det fortsatta reformarbetet.

Det konstaterades att Europarådet, genom att göra sina kunskaper och erfarenheter tillgängliga för ett allt större antal länder, hade en väsentlig roll att spela i det bredare europeiska samarbetet, i synnerhet i frågor rörande mänskliga rättigheter, lagstiftningsarbete, kultur, utbildning och informationsutbyte. Europarådet borde därför beredas möjlighet att aktivt delta i

och bidra till ESKs möten rörande den s.k. mänskliga dimensionen. En bred beredskap uttrycktes också att öppna delar av Europarådets verksamhet för deltagande av andra ESK-stater.

Skr. 1990/91:165
Bilaga

Ministrarna välkomnade parlamentariska församlingens initiativ att bjuda in alla 35 ESK-staterna till en ESK-debatt. De uttalade sitt stöd för upprättandet av ett parlamentariskt forum inom ESK-processen, och betonade att Europarådets parlamentariska församling härvid kunde erbjuda ett viktigt stöd.

Ministrarna konstaterade med tillfredsställelse att flera östeuropeiska länder snart skulle kunna inträda som medlemmar i Europarådet. De välkomnade parlamentariska församlingens rekommendation att Polen skulle inbjudas att ansluta sig till organisationen så snart fria parlamentariska val ägt rum, och uttalade förhoppningen att en liknande rekommendation snart skulle bana vägen för tjeckoslovakiskt medlemskap i Europarådet.

Enighet rådde om att vidareutveckla samarbetet med Jugoslavien i avvaktan på att politiska reformer i detta land möjliggjorde en anslutning till Europarådet. Likaså överenskomms att samarbetet med Bulgarien skulle byggas ut.

Ministrarna uttalade oro över utvecklingen i Rumänien, och uttryckte förhoppningen att den rumänska regeringen skulle fortsätta det politiska reformarbetet. Detta var en förutsättning för att öppna vägen till ett närmare samarbete med Europarådet. Intill dess skulle organisationens stöd inskränka sig till tekniska kontakter och till juridisk rådgivning för en grundlagsöversyn.

Breddningen av kontakterna med Sovjetunionen välkomnades. Beslut fattades i ljuset av tidigare överläggningar att inbjuda Sovjetunionen att tillträda den Europeiska kulturkonventionen.

I den kommuniké som utfärdades vid mötet berördes, utöver ovan behandlade frågor, även den irakiska ockupationen av Kuwait och dess följderna för världssamfundet. Kommunikén fördömde Iraks tagande av gisslan och uppmanade FNs generalsekreterare att fortsätta sina ansträngningar att få gisslan frisläppt.

4. Extra ministerkommittémöte

Ett extra ministerkommittémöte ägde rum i Lissabon den 23 och 24 mars. Mötet hade kallats för att diskutera utvecklingen av Europarådets förbindelser med länderna i Central- och Östeuropa och Europarådets roll i det framtida europeiska samarbetet. Ordförande för mötet var den portugisiska utrikesministern Joao de Deus Pinheiro. Den svenska delegationen leddes av utrikesminister Sten Andersson.

Större delen av mötet ägnades åt en allmän diskussion om förutsättningarna för en vidareutveckling av Europarådets förbindelser med länderna i Central- och Östeuropa. I detta sammanhang berördes också Europarådets roll i ESK-processen och behovet av att utveckla förbindelserna med USA och Canada.

Den önskan att ansluta sig till Europarådet som uttalats av flertalet östeuropeiska stater välkomnades som ett bevis för deras vilja att på kort tid nå

upp till de krav på demokrati, mänskliga rättigheter och rättssäkerhet som finns inskrivna i Europarådets stadga. Samtidigt underströks vikten av att inte sänka eller undergräva dessa krav för att underlätta medlemskap.

Ministrarna gav generalsekreteraren i uppdrag att utarbeta förslag om utvidgning av de samarbetsprogram som inletts med länderna i Central- och Östeuropa. Därvid pekades speciellt på behovet av stöd i samhällsadministrativa och lagstiftande frågor.

Det rådde bred enighet om att de nya samarbetsmöjligheter som hade skapats genom det ändrade politiska klimatet i Europa så långt som möjligt skulle utvecklas inom ramen för existerande institutioner. Europarådet erbjöd ett lämpligt forum för de frågor som ryms inom ESKs s.k. tredje korg. För att undvika dubbelarbete och tendenser till konkurrens borde därför en närmare samordning eftersträvas genom bl.a. deltagande från Europarådet i relevanta ESK-möten.

Sverige framförde under mötet ett erbjudande att ställa en erfaren diplomat till generalsekreterarens förfogande som rådgivare i frågor rörande ESK och Central- och Östeuropa. Förslaget vann gehör bland ministrarna och kunde senare under året genomföras.

Med anledning av de ökande inomeuropeiska flykting- och arbetskraftsströmningarna föreslog den österrikiske utrikesministern Alois Mock att en särskild ministerkonferens om öst-väst-migration skulle sammankallas. Förslaget välkomnades och det österrikiska erbjudandet att påta sig värdska-
pet accepterades.

II. Verksamheten inom organisationens nio huvudsektorer

I. Mänskliga rättigheter

Minsterkommittén övervakade verkställandet av Europadomstolens domar och granskade och överprövade de rapporter som Europakommissionen avgett över enskilda klagomål enligt den Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen). Ministerkommittén antog under året 36 resolutioner i sådana ärenden. Tio av dessa rörde klagomål mot Sverige. För en närmare redovisning av situationen vad gäller klagomål mot Sverige hänvisas till prop. 1990/91:79.

I samband med att Finland år 1989 inträdde som medlem av Europarådet undertecknade Finland också Europakonventionen. Finland ratificerade därefter konventionen den 10 maj 1990 och avgav förklaringar enligt artiklarna 25 och 46 innebärande att Finland accepterar rätten för enskilda att anföra klagomål till kommissionen liksom domstolens jurisdiktion.

Den 22 januari 1990 avgav också Turkiet en förklaring enligt artikel 46 i konventionen enligt vilken Turkiet accepterar domstolens jurisdiktion.

Sammanfattningsvis kan konstateras att samtliga till Europakonventionen anslutna stater numera accepterat domstolens jurisdiktion liksom rätten för enskilda att anföra klagomål till kommissionen.

I samband med att Ungern blev medlem av Europarådet den 6 november 1990 undertecknade Ungern även Europakonventionen.

Den Europeiska konventionen till förhindrande av tortyr, som antogs av ministerkommittén den 26 juni 1987, hade vid utgången av år 1990 ratificerats av 20 av Europarådets medlemsstater. Under år 1990 ratificerades denna konvention av Finland, Tyskland, Island, Portugal och San Marino. Sverige ratificerade konventionen den 21 juni 1988. Konventionen trädde i kraft den 1 februari 1989. Den enligt konventionen bildade granskningskommittén påbörjade under år 1990 sin egentliga verksamhet. Den företog besök i bl.a. Turkiet och Österrike. De rapporter som avgetts från besöken är inte offentliga. Att en sådan rapport är konfidentiell, om inte den berörda staten själv begärt att den görs offentlig, följer av konventionstexten. För en närmare redovisning av konventionens innehåll hänvisas till prop. 1987/88:133.

Det löpande arbetet på mänskliga rättighetsområdet bedrevs i övrigt liksom under tidigare år i styorkommittén för mänskliga rättigheter (CDDH) och dess tre expertkommittéer.

Hösten 1990 färdigställde CDDH ett nionde tilläggsprotokoll till Europakonventionen, vilket antogs av ministerkommittén och öppnades för undertecknande vid ministerkommitténs möte i Rom den 6 november 1990. Protokollet undertecknades därvid av flertalet av Europarådets medlemsstater, däribland Sverige. Enligt protokollet ges också enskilda klagande, inom ramen för den nuvarande processen, rätt att begära att ett mål hänskjuts till domstolens prövning. För att förhindra att domstolen blir alltför belastad av sådana mål föreskrivs ett prövningstillståndsförfarande. Rätten för kommissionen och berörd stat att hänskjuta mål till domstolen bibehålls oförändrad. Protokollet, vars innehåll varit kontroversiellt, särskilt i ljuset av konventionsorganens svårighet att behandla inkomna klagomål inom rimlig tid, har ännu inte ratificerats av någon medlemsstat och har således inte trätt i kraft.

Den ökande måltillströmningen i kommissionen utgör alltså ett problem. Antalet nya registrerade enskilda klagomål per år har sedan år 1980 ökat från 390 till 1657 vid utgången av år 1990 (varav 11 respektive 125 mot Sverige). Ett stort antal mål har överhuvudtaget inte hunnit börja behandlas av kommissionen. I genomsnitt tar det för närvarande fem till sex år innan ett enskilt klagomål slutbehandlats.

Allt större uppmärksamhet har fokuserats på detta problem. Inom CDDH har ett flertal åtgärder för att rationalisera organens arbete övervägts och beslutats. Hit hör det åttonde tilläggsprotokollet som trädde i kraft år 1989. Det åttonde tilläggsprotokollet ger kommissionen möjlighet att arbeta på kamrar i stället för som tidigare i plenum. Kommissionen började tillämpa protokollet under år 1990. Protokollet torde i någon mån bidra till att processen kan bli snabbare. Vidare har beslut fattats om att kommissionen skall arbeta på halvpermanent basis.

Bland andra mera långsiktiga åtgärder för att skynda på processen kan nämnas ett förslag om att slå ihop kommissionen och domstolen till ett organ. Detta förslag har nu diskuterats under ett flertal år utan att enighet kunnat uppnås om ändamålsenligheten av en så radikal reform. Från svensk sida lades under året fram ett förslag om att i stället åstadkomma ett renodlat tvåinstanssystem där kommissionen slutligt får avgöra enskilda klagomål, men med rätt för den enskilde och den berörda staten att överklaga kommissionens avgörande till domstolen. Domstolen måste emellertid genom ett

prövningstillståndsförfarande ha möjlighet att begränsa sin prövning till sådana mål som har prejudikatsintresse eller som kan få långtgående verkningar för ett lands interna rättsordning. Syftet med en sådan reform är bl.a. att det stora flertalet mål skall bli slutligt avgjorda i kommissionen, vilket bör bidra till att ett avgörande kan nås snabbare än idag. Den enskilde och staten kommer också på jämställd fot vad gäller möjligheten av att få ett mål prövat av domstolen.

Expertkommittén för reformering av processen (DH-PR) har bl.a. lagt fram förslag om ändring av omröstningsreglerna för ministerkommittén för fastställande av konventionsbrott samt för publicering av kommissionens rapporter m.m. Vidare har kommittén utarbetat förslag till vissa ändringar i ministerkommitténs procedurregler, vilka också antagits av ministerkommittén. Slutligen har kommittén gjort en slutlig utvärdering av förslaget om en sammanslagning av domstolen och kommissionen till ett organ.

Expertkommittén för utveckling av de i den europeiska konventionen upptagna rättigheterna (DH-DEV) arbetade under året med att försöka kartlägga konsekvenserna för de mänskliga rättigheterna av utvecklingen på det biomedicinska området och om konventionen behöver kompletteras i ljuset härav. Det förslag till tilläggsprotokoll angående särskilda rättssäkerhetsgarantier för förvaltningsprocessen som kommittén utarbetade år 1989 har inte antagits, eftersom enighet inte kunnat nås om ändamålsenligheten av ett sådant protokoll.

Den tredje expertkommitténs uppgifter, dvs. utbildning och information om mänskliga rättigheter, kommer troligen att läggas direkt på CDDII i fortsättningen.

Slutligen kan nämnas att det sjätte tilläggsprotokollet till Europakonventionen, som förbjuder användandet av dödsstraff i fredstid, nu tillträtts av sammanlagt femton stater, inbegripet Sverige, sedan också Finland ratificerat protokollet. Protokollet trädde i kraft den 1 mars 1985.

Jämställdhetsfrågor

Kommittén för jämställdhet mellan kvinnor och män (CEEG) höll under året sina 7:e och 8:e möten. Kommitténs fortsatta verksamhet både innehållsmässigt och organisatoriskt diskuterades liksom förutsättningarna för ett närmare samarbete med och stöd till de öst- och centraleuropeiska länderna i jämställdhetsfrågor.

Kommittén inledde förberedelserna för det tredje europeiska jämställdhetsministermötet som planeras äga rum i Rom år 1992 eller år 1993. Vidare planerades ett seminarium om åtgärder mot "Kvinnoförmedling och påtvingad prostitution som övergrepp mot mänskliga rättigheter och individens värdighet" i Nederländerna år 1991.

Under 1990 arrangerade CEEG dels en konferens tillsammans med CLRAE om kvinnors representation i kommunal- och regionalpolitiska organ i juni i Århus, Danmark, dels en konferens om kvinnors deltagande i beslut om regionalplanering i oktober i Athen, Grekland.

2. Massmediefrågor

Styrkommittén för massmediefrågor (CDMM) sammanträdde under år 1990 fyra gånger. På dagordningen stod dels uppföljningen av arbetet med konventionen om gränsöverskridande television, dels olika samarbetsprojekt som inte har direkt att göra med konventionen, dels slutligen förberedelser för nästa fackministerkonferens.

Uppföljningen av konventionen gällde bl a arbetsordningen för den särskilda permanenta kommitté som skall lösa tvister med anledning av konventionens tillämpning. Vidare var två arbetsgrupper sysselsatta med att få fram riktlinjer för sponsring och s.k. exklusiva rättigheter. En databas för konventionsländernas lagstiftning på TV-området förbereddes.

I enlighet med uttalanden av tidigare fackministerkonferenser ägnade sig vidare en särskild kommitté underställd CDMM åt kartläggning m.m. av åtgärder för att stärka den europeiska produktionen, distributionen och marknadsföringen av audiovisuella program. Som ett led i detta arbete anordnades i Finland i oktober 1990 ett seminarium med deltagare från hela Europa om de små ländernas och språkområdenas särskilda problem.

Inför den planerade fackministerkonferensen i Nicosia i oktober 1991 kommer bl.a. den nyssnämnda kommitténs arbete att redovisas. Bland andra utredningsprojekt som initierats under året och som skall avrapporteras må nämnas ett som redan nu tilldragit sig stort intresse gällande koncentrationstendenser inom massmedievärlden.

Arbetet med upphovsrättsliga frågor i samband med satellitsändningar fortgick inom underkommittén för rättsliga frågor (MM-JU). Det var inte möjligt att i styrkommittén nå enighet om ett förslag till tilläggsprotokoll om närstående rättigheter. Arbetet härmed fortsätter.

3. Sociala frågor och arbetsmarknadsfrågor

a) Social trygghet

Rekommendationer och resolutioner

Ministerkommittén antog under året en rekommendation R (90) 14 om utarbetande av en informationsbroschyr om migrerande arbetstagares och deras familjemedlemmars rättigheter och skyldigheter på socialförsäkringsområdet. Ministerkommittén antog vidare 12 resolutioner (CSS (90) 1-12) om tillämpningen under tiden 1 juli 1987 till och med 30 juni 1988 av den Europeiska balken om social trygghet i de av rådets medlemsstater som ratificerat balken. I resolutionen CSS (90) 10 finner kommittén att Sverige fortsatt att tillfullo uppfylla sina konventionsförpliktelser enligt balken och dess protokoll.

Den reviderade balken om social trygghet öppnades i november 1990 för undertecknande. Sverige och flera andra länder undertecknade därvid instrumentet.

Styrkommittén för social trygghet sammanträdde under året två gånger. Höstsammanträdet var på inbjudan av Portugals regering förlagt till Lissabon.

Kommittén organiserade under året i Strasbourg en andra kurs för socialförsäkringsadministratörer inriktad bl.a. på internationell samordning av socialförsäkringar.

I samband med kommitténs höstmöte anordnades ett kollokvium med cirka 250 deltagare om kollektivavtals- och andra tilläggsförsäkringars roll i de sociala trygghetssystemen i Europa.

Kommittén antog för sin del under året en rekommendation om socialförsäkringsskydd för personer utan yrkesstatus och för personer som utför obetalt hushållsarbete. En rapport om beskattning av socialförsäkringsförmåner färdigställdes liksom en annan om utvecklingen i de nationella socialförsäkringssystemen under tiden 1 juli 1989 till och med 30 juni 1990.

Vid kommitténs sammanträden deltog observatörer från Australien, Kanada och Polen.

b) Arbetsmarknadsfrågor och socialtjänst

Styrkommittén för arbetsmarknadsfrågor (CDEM) sammanträdde två gånger under år 1990. Ungern och Polen deltog som observatörer vid dessa möten. Det huvudsakliga arbetet i kommittén gällde olika sätt att motverka långtidsarbetslöshet och att förbättra kvinnors och ungdomars situation på arbetsmarknaden. Slutrapport gällande 1989/90 års studie "Trender vid utformning av lönesättning vid anställning" avlades. Beslut fattades att ämnet för 1990/91 års studie skall vara "Nya arbetsorganisationers påverkan på arbetsrelationerna" och att ämnet för 1991/92 års studie skall vara "Yrkesrehabilitering av kvinnor; överföringen av kunskap och erfarenheter förvärvade av kvinnor i hemmet vid senare övergång till yrkesarbete vid företag".

Sverige deltog också i två expertkommittéer. Kommittén för samordning av tjänster (EM-CS) avslutade sitt arbete genom att avlämna slutrapport och förslag till rekommendationer angående "Samordning av social-, arbets- och utbildningsåtgärder med syfte att underlätta inträde eller återinträde i arbetslivet för människor med svårigheter". Expertkommittén för ungas situation vid övergången mellan skola och arbete (EM-SJ) hade två sammanträden under året vid vilka man reviderade konsultens rapport som bygger på deltagande länders nationella bidrag. Arbetet skall slutföras under år 1991.

Styrkommittén för socialpolitiska frågor (CDPS) sammanträdde en gång under år 1990. Därvid avrapporterades ett arbete kring äldre i utsatta livssituationer. Förberedelserna för en konferens om fattigdom och marginalisering redovisades. Förberedelser pågick vidare för 1991 års familjeministerkonferens i Luzern i Schweiz. Temat för konferensen kommer att vara "Familjepolitik och decentralisering".

Sociala stadgan

I februari 1990 undertecknades stadgan av Finland. Även en ratifikation förväntas komma så småningom. Belgien ratificerade stadgan i oktober 1990

vilket innebär att 17 av Europarådets medlemsländer förbundit sig att följa den helt eller delvis.

Ett antal östeuropeiska länder har visat stort intresse för stadgan. Europarådet anordnade under året särskilda informationsmöten med en genomgång av texten och dess innebörd för regeringsdelegationer från Sovjetunionen och Ungern.

För varje gång ett nytt land tillkommer blir övervakningsmaskineriet mera belastat. Sekretariatet har under lång tid haft svårigheter med brist på personal. Den oberoende expertkommittén kunde under den elfte övervakningscykeln inte avsluta sitt arbete på vederbörligt sätt. Närmare 30 frågor rörande stater i grupp 2 lämnades utan kommentar. Det var frågor som fordrar en ingående analys och som normalt brukar bli föremål för noggrann bedömning.

Under år 1990 började man alltmer att diskutera förändringar i stadgan. På senare år har kritik riktats både mot innehållet i texten, vilket delvis anses vara föråldrat, och mot övervakningssystemet som anses vara ineffektivt. I december beslöt ministerkommittén att tillsätta en ad hoc-kommitté med uppdrag att föreslå förbättringar så att stadgan och i synnerhet övervakningssystemet blir mer effektivt. Kommittén skall samarbeta med berörda styrkommittéer inom Europarådet. Den skall bestå av en representant från varje medlemsland. Arbetet skall vara avslutat vid utgången av år 1991.

c) Migration, asylfrågor m.m.

Bland Europarådets medlemsländer finns ett starkt uttalat intresse för samverkan i frågor angående asylrätt och asylrelaterad migration. Frågor av denna art handhas i en expertkommitté (CAHAR), som är direkt underställd ministerkommittén. CAHAR har arbetat fram skilda rättsliga instrument och har underställt ministerkommittén ett förslag om tillämpningen av den s.k. första asyllandsprincipen. Kommittén håller regelbundna möten för utbyte av synpunkter och för att utveckla en enhetlig syn på aktuella problem inom sitt ansvarsområde.

Under året pågick förberedelser för en ministerkonferens om migrationsfrågor i ett öst-väst-perspektiv, som sammankallats på initiativ av Österrike och som ägde rum i Wien i januari 1991.

Europarådets arbete med avseende på invandrades integration i invandringsländerna måste anses vara av central politisk betydelse. Frånvaron av en anvarsfull invandrapolitik som så långt möjligt tillförsäkrar invandrare lika villkor på arbetsmarknaden, i utbildningen och i samhället i övrigt, kan leda till att miljontals människor i Europa marginaliseras och tvingas leva ett liv helt utan delaktighet och normala sociala kontakter med det samhälle där de vistas.

Från svensk sida har det sedan flera år varit en strävan att söka vitalisera detta samarbete, bl.a. genom att koncentrera verksamheten till de frågor som i dag ter sig som de verkliga utmaningarna för Europas invandringsländer: kampen mot rasism och främlingsfientlighet, flyktingars sociala situation, de "nya invandrarnas" behov av särskild uppmärksamhet inom arbetsmarknadspolitiken etc.

Det förstnämnda frågekomplexet har också varit föremål för ett omfattande projektsamarbete under flera år. Det s.k. "Community relations"-projektet har studerat en lång rad aspekter på etniska relationer. Den expertgrupp som på regeringarnas vägnar ansvarar för projektet gjorde i september 1990 ett studiebesök i Stockholm med omnejd. Syftet var att studera svensk invandrapolitik så som den förverkligas på kommunal nivå, med särskild betoning på åtgärder till förmån för goda etniska relationer.

Arbetet skall slutföras under år 1991, bl.a. genom en internationell konferens i Haag sent på hösten. Dessförinnan skall slutsatserna från projektet vara ett av de viktigaste underlagen för den konferens med Europas invandrarministrar som skall äga rum i Luxemburg i september 1991. Planeringen av denna konferens har varit ett viktigt inslag i arbetet för den styrkommitté för migrationsfrågor (CDMG) som håller samman regeringssamarbetet rörande invandras integration.

Den särskilda expertgrupp för frågor om dubbelt medborgarskap som sedan några år arbetat under svenskt ordförandeskap skall avsluta sitt arbete under våren 1991. Expertgruppen har till uppgift att undersöka om den Europarådskonvention som skall förhindra uppkomsten av dubbla medborgarskap skulle kunna mjukas upp i vissa avseenden. Konventionen skulle därmed bättre än nu kunna svara mot den aktuella situationen, där bl.a. antalet blandäktenskap gjort dubbla medborgarskap tämligen vanligt förekommande.

Styrkommittén för kommunala och regionala frågor slutförde under år 1990 arbetet på en konvention avseende invandras rätt att delta i det lokala politiska livet. Det gäller bl.a. frågan om rösträtt i de kommunala valen. Konventionsförslaget bereds för närvarande i ministerkommittén.

Frågor om migrerande arbetstagares rättsliga ställning behandlas också inom en rådgivande kommitté med anledning av 1977 års konvention om migrerande arbetstagares rättsställning.

d) Befolkningsstudier

Europeiska befolkningskommittén (CDPO) hade sitt årliga möte i juni 1990. I anslutning till kommitténs möte pågick också en befolkningskonferens "Aktuella demografiska tendenser och livsstilar i Europa" i CDPOs regi.

I kommittén föredrogs befolkningsutvecklingen i medlemsländerna. Speciellt fruktsamhetsuppgången i Sverige uppmärksammades och även den mycket kraftiga uppgången i antalet nybildade äktenskap under år 1989.

Nedanstående rapporter initierade av CDPO diskuterades under mötet:

"Den andra demografiska omvandlingen". Denna rapport godkändes för publicering.

"Framtidens europeiska befolkning". Denna studie är nyligen påbörjad och beräknas kunna diskuteras vid nästa möte.

"Mortaliteten i Europa i ett framtidsperspektiv". Detta arbete, som ingår som en del i den ovan nämnda studien, är pågående och beräknas också kunna vara avslutat till nästa möte i CDPO.

"Immigrantbefolkning och flyttningsrörelser". En preliminär rapport disku-

terades av mötet. Mycket av arbetet kommer att kunna utföras under år 1991.

Skr. 1990/91:165
Bilaga

”Information och utbildning i demografiska frågor”. Arbetet med denna rapport kommer också att bedrivas under år 1991.

Under år 1993 kommer en demografisk konferens att anordnas gemensamt med CDPO och FNs Ekonomiska kommission för Europa (ECE).

Kommittén beslöt att i framtiden sammanträda två gånger per år.

4. Utbildning, kultur, kulturmiljövård och idrott

a) Utbildning, kultur och kulturmiljövård

Organisationsfrågor m.m.

Genom att ansluta sig till 1954 års kulturkonvention kan länder som inte är medlemmar av Europarådet delta i utbildnings- och kultursamarbetet. Under åren 1989 och 1990 har Polen, Ungern och Tjeckoslovakien tillträtt kulturkonventionen och därigenom blivit fullvärdiga medlemmar i kulturstyrelsen (CDCC).

Verksamheten inom området för utbildning, kultur och kulturmiljövård omorganiserades under år 1990. CDCC har fått mandat att vara styrkommitté för hela området, vilket innebär att den särskilda styrkommittén för kulturmiljövård (CDPII) har upphört. Det egentliga programarbetet kommer framgent att utföras i fyra specialkommittéer för utbildnings-, kultur-, kulturarvs- och högskolefrågor. I sin egenskap av styrkommitté har CDCC till huvudsaklig uppgift att samordna och ange riktlinjer för specialkommittéernas arbete samt fastställa årligt program och budget för den samlade verksamheten. Ministerkommittén antog vid sitt 442:a ställföreträdamöte nya direktiv för CDCC och dess specialkommittéer.

Kommittéarbetet

CDCC höll under år 1990 två plenarmöten, varvid den förestående omorganisationen utgjorde huvudfrågan.

Den nya kulturkommittén höll sitt första möte i november 1990. Vid mötet diskuterades inriktningen av den framtida verksamheten. Inom kommitténs område har arbetet med de kulturpolitiska s.k. länderförhören givits hög prioritet. De länder som hittills granskats är Frankrike (1988) och Sverige (1989). Närmast i tur att granskas är Österrike och Spanien. Dessa länder påbörjade under år 1990 sammanställningen av sina nationella bakgrundsrapporter. Den fortsatta uppläggningsen av projektet och tempot i arbetet kommer att bli en av kulturkommitténs huvudfrågor.

Hög angelägenhetsgrad har också Europarådets utställningsverksamhet. Nästa officiella Europarådsutställning kommer att bli en nordisk vikinga- och medeltidsutställning i Paris och Berlin år 1992. Ett tredje uppmärksammat projekt gäller införandet av ett nät av europeiska kulturvägar. Förutom symbolvärdet bedöms projektet få betydelse för utvecklingen av turism med kulturellt innehåll i medlemsländerna.

I kommitténs mandat ingår att förbereda och följa upp de europeiska kul-

turministerkonferenserna. Kommittén diskuterade frågor rörande uppföljningen av 1990 års kulturministerkonferens i Palermo samt tid, plats och tema för 1991 års ministermöte i Frankrike. Något beslut i sistnämnda fråga fattades inte.

Utbildningskommittén höll sitt första möte i oktober 1990. På inbjudan av den ungerska regeringen ägde det rum i Budapest och markerade på så sätt den viktiga roll som frågor som rör Centraleuropa kommer att spela i kommitténs arbete.

Huvuddelen av mötet ägnades åt förberedelser för det europeiska utbildningsministermötet i Wien i oktober 1991. I övrigt handlade det om Europarådets fortsatta arbete på utbildningsområdet. Det finns en stark strävan att koncentrera arbetet till några få större projekt. Detta underlättas av att flera äldre aktiviteter kommer att avslutas under åren 1990 och 1991.

Temat för utbildningsministermötet, "Den europeiska dimensionen inom utbildningsväsendet: undervisning och innehåll", knyter an till ett nytt utbildningsprojekt. "Utbildning på högstadie- och gymnasienivå i Europa", vars närmare uppläggning diskuterades vid utbildningskommitténs möte. Projektet, som inleddes med ett expertmöte i Bryssel i november, kommer att behandla dels hur högstadie- och gymnasieutbildningen i Europa utvecklas, dels hur undervisningen skall kunna ges ett mer europeiskt innehåll.

Utbildningskommittén hade också sina första diskussioner om ett projekt om distansundervisning. Projektet, som har sitt upphov i en rekommendation (nr 1110) från den parlamentariska församlingen, kommer att bli föremål för en förberedande studie under år 1991, varefter beslut om en eventuell fortsättning kommer att fattas.

Specialkommittén för högskolefrågor (CC-PU) höll under år 1990 i Strasbourg sitt sista möte före omorganisationen. Kommittén fortsätter i oförändrad sammansättning sitt arbete inom den nya organisationen.

En betydande del av kommitténs arbete avser olika åtgärder för att främja studerandes och lärares rörlighet över nationsgränserna. Kommittén slutförde under år 1990 på CDCCs uppdrag arbetet med ett förslag till en konvention om generellt tillgodoräknande av perioder av universitets- och högskolestudier och överlämnade förslaget till ministerkommittén. Konventionen har undertecknats av Sverige.

Arbetet fortsatte under år 1990 med en ny och reviderad upplaga av Europarådets studenthandbok samt med en ny upplaga av en handbok över strukturen av universitets- och högskolelärtjänster i de olika länderna.

I ökad utsträckning inriktades kommitténs arbete på möjligheterna till samverkan över de tidigare öst-västgränserna. Under oktober 1990 anordnade CC-PU i samverkan med universitetet i Hamburg en konferens om östvästligt universitetssamarbete med deltagande av de öststater som tillträtt kulturkonventionen samt Bulgarien och Sovjetunionen. Under samma månad anordnades en expertkonferens i Wien på inbjudan av den österrikiska regeringen i samverkan med CC-PU och Europarådets nätverk av nationella informationscentra för akademisk rörlighet och ekvivalens (NEICS). Konferensen behandlade det fortsatta arbetet med att närma till varandra tillämpningen av å ena sidan Europarådsstaternas system (konventioner) för erkännande av varandras utbildning, å andra sidan motsvarande överenskomme-

ser mellan de stater inom det förutvarande östblocket som tillträtt den sk Pragkonventionen.

Styrkommittén för kulturmiljövård (CDPH) höll under år 1990 sitt sista möte och specialkommittén för kulturarvet (CC-PAT) sitt första möte i Strasbourg.

Arbetet med en översyn av Europarådets konvention om skydd av det arkeologiska arvet fortgick under år 1990. En ny konventionstext beräknas kunna öppnas för underskrift tidigast i slutet av år 1991.

Kommittén slutförde arbetet med förslag till en rekommendation om skydd och bevarande av det tekniska, industriella och till ingenjörskonsten hörande kulturarvet. Kommittén framlade också ett förslag till en rekommendation om åtgärder för att främja finansieringen av den kulturhistoriska byggnadsvården.

En särskild expertgrupp presenterade ett första utkast till en rekommendation om samarbetet mellan nationella och internationella dokumentationscentra inom kulturmiljövården.

Tidigare tillsatta expertgrupper arbetade med bl.a. följande projekt: bevarande av 1900-talets arkitektur, skydd av kulturarvet mot naturkatastrofer och bevarande av landsbygdens kulturarv. Det sistnämnda projektet bedrivs i samarbete med styrkommittén för miljö- och naturvård (CDPE). En expertkommitté tillskapades också för att utveckla metoder för att skapa medvetande och kunskap om kulturarvet hos ungdomen.

Det nätverk som etablerats genom kommitténs försorg mellan hantverkscentra inom byggnadsvården i medlemsländerna har stabiliserats och bl.a. resulterat i fortsatta kollokvier och en fortlöpande utgivning av en särskild informationsbulletin, "Crafts and Heritage" (Hantverk och kulturarvet).

Kommittén driver fortsättningsvis sitt stående program för teknisk experthjälp till medlemsländerna för bevarandeplanering och monumentvård. Expertrapporter från Ibiza och Alcalá de Henares i Spanien lades fram under året och två nya projekt påbörjades i Italien och Belgien. Efterfrågan på expertstöd har ökat markant under senare tid.

Övrigt

Den sjätte europeiska kulturministerkonferensen ägde rum i Palermo, Italien, den 24–26 april 1990 under huvudtemat "Det mångkulturella samhället – en utmaning för kulturpolitiken". Sverige hade sammanställt bakgrundsrapporten till mötet. Konferensen antog ett slutdokument i 12 punkter, som behandlade bl.a. Europarådets roll i uppföljningen av ESKs rekommendationer i korg 3 rörande kultur- och utbildningsområdet.

Den länge planerade tredje fackministerkonferensen för kulturmiljövård blev också under år 1990 uppskjuten. Kommittén beslutade att konferensen skall hållas på Malta i slutet av år 1991. Huvudtemat för konferensen kommer att vara arkeologin. Arbetet med en översyn av 1969 års arkeologikonvention pågår som tidigare nämnts och en ny konventionstext avses kunna öppnas för underskrift vid ministerkonferensen år 1991.

Idrottskommittén (CDDS) genomförde sitt trettonde styrkommittémöte i mars månad. Vid detta möte lades årets verksamhetsprogram fast. Dessutom omvaldes Sveriges riksiddrottsförbunds VD, Bengt Sevelius, till idrottskommitténs vice ordförande.

Utvecklingen av en bredare europeisk anslutning till Europarådets kulturkonvention har bidragit till att frågor av intresse för de nya medlemsstaterna har fått en starkare betoning i samarbetet. Under året genomfördes exempelvis möten med svenskt deltagande på olika teman såsom "Idrott och lagstiftning" och "Planering av idrottens framtid".

Under året sammanträdde även de särskilda expertgrupperna för forskning och informationsutbyte. Expertmöten ägde även rum om bl.a. idrottens ekonomiska betydelse och traditionella idrotter. Sverige följde också arbetet i övervakningsgruppen för läktervåldskonventionen.

Den av det sjätte idrottsministermötet sanktionerade konventionen mot dopning trädde i kraft under år 1990, för Sveriges del den 1 augusti (prop. 1989/90:142, SoU30, rskr. 316).

Genom konventionen åtar sig varje land att stärka och bättre samordna kampen mot dopning inom idrotten. För att följa arbetet har upprättats en särskild internationell övervakningsgrupp inom Europarådet. Denna övervakningsgrupp är den första mellanstatliga instansen för insatser mot dopning. Som modell för konventionsarbetet har bl.a. stått den nordiska antidopningkonventionen som gäller mellan idrottsorganisationerna i Norden. Sverige följde under året arbetet i övervakningsgruppen.

Arbetet mot apartheid och dess verkningar i södra Afrika var fortsatt en prioriterad fråga på idrottens område. Detta manifesterades även genom en enhälligt antagen resolution av idrottsministrarna vid deras sjätte möte. CDDS och många europeiska representanter var under året deltagare vid den av Sveriges riksiddrottsförbund arrangerade fjärde internationella FN-konferensen mot apartheid på idrottens område, i september 1990.

5. Ungdomsfrågor

a) Ungdomskommittén

Rekommendationer

Ministerkommittén antog under år 1990 en rekommendation R (90)7 som gäller information och rådgivning till unga människor i Europa. Rekommendationen innebär att information till ungdomar skall främjas på olika sätt, t.ex. genom att starta ungdomsinformationsaktiviteter, koordinera informationen europeiskt, utbyta erfarenheter på detta område och stödja utbildningar och konferenser för personer som arbetar med ungdomsinformation. Vidare rekommenderas att informationssystem med ny teknologi skall introduceras och uppmuntras.

Kommittéarbetet

Styrkommittén för ungdomsfrågor (CDEJ) höll under året sina femte och sjätte möten. Dessutom hölls ett extra möte för att förbereda ungdomsminis-

terkonferensen. Ungern är sedan medlemskapet i Europarådet fullvärdig medlem av CDEJ. Det huvudsakliga arbetet i kommittén gällde olika sätt att förbättra ungdomars rörlighet i Europa, främst genom att arbeta fram en bilaga till ungdomsministerkonferensens slutdokument, som drar upp principer och strategier för det fortsatta arbetet. En expertgrupp för frågor rörande ungdomsutbyte avslutade sitt arbete under året. Två andra expertgrupper ägnade sig åt lokala ungdomsprojekt respektive ungdomsforskning.

Övrigt

Den 20–21 september hölls i Lissabon en fackministerkonferens för ministrar med ansvar för ungdomsfrågor. Konferensens huvudtema var ungdomsutbyte. I slutdokumentet antogs ett antal rekommendationer till undertecknarna av Europarådets kulturkonvention, bl.a. gällande åtgärder för att underlätta ungdomsutbyte. Vidare rekommenderades att en utredning skall genomföras för att undersöka förutsättningarna för ett nytt europeiskt ungdomscenter i Central- eller Östeuropa, att en partsöverenskommelse skall ingås mellan Europeiska ungdomskortskonferensen och Europarådet med syfte att stärka Ungdomskorten samt olika åtgärder för att förbättra ungdomarnas roll i samhället.

b) Europeiska ungdomsfonden (EYF) och Europeiska ungdomscentret (EYC)

Den Europeiska ungdomsfonden delade under år 1990 ut knappt 11,5 miljoner franska francs till ca 173 projekt (en ökning från föregående år med 24 projekt) inom områden som öst/väst, miljö, nord/syd, ungdomsutbyte, sociala problem etc. Dessutom delades bidrag ut till de internationella ungdomsorganisationernas administration och tidningar. 10 % av fondens medel användes för aktiviteter i Öst- och Centraleuropa. Sverige bidrog med knappt 470 000 kronor till fondens budget. Förutom det reguljära bidraget innefattar denna summa också ett extra bidrag. Det Europeiska ungdomscentret anordnade 35 seminarier för ungdomar, åtta språkkurser och ett symposium. Nära 1 500 ungdomar deltog.

6. Hälso- och sjukvård

Styrkommittén för hälso- och sjukvård (CDSP) höll under år 1990 tre möten. Utöver de ordinarie vår- och höstmötena sammanträdde CDSP i anslutning till det fjärde hälsoministermötet som ägde rum på Cypern i oktober månad med temat "Personalutbildnings- och försörjningsfrågor för hälso- och sjukvården: förändringar och utmaningar".

Under året fortsatte uppföljningen av 1987 års europeiska hälsoministermöte i Paris i ämnet europeiskt samarbete kring frågor om organtransplantationer.

CDSPs verksamhet var av naturliga skäl under en stor del av året inriktad på förberedelserna för det ovan nämnda ministermötet.

CDSP och dess arbetsgrupper har under en följd av år lagt stor vikt vid arbete med förebyggande hälsovård. Stöd har lämnats till lokala projekt och kurser för främjande av förebyggande psykisk hälsovård för utsatta grupper

och för hälsouppllysning, bl.a. inom skolhälsovårdens ram, med särskild inriktning på alkohol och tobak och andra beroendeframkallande medel.

I samarbete mellan Europarådet, EG och WHO anordnades i september i Strasbourg en europeisk konferens om hälsouppllysning. Ett av syftena med konferensen var att utarbeta rekommendationer om hur hälsouppllysningen inom skolorna och i samhället i övrigt skall kunna förbättras.

En viktig del av kommitténs hittillsvarande verksamhet har varit utdelning av stipendier som bidrag till studieresor för hälso- och sjukvårdspersonal och andra personalgrupper som har anknytning till hälso- och sjukvården. Tonvikten har i ökad utsträckning lagts vid stöd till grupper och ämnesområden som har svårt att på annat sätt få stöd för sådan kunskapsutveckling, och till de mindre länder inom Europarådet som har särskilda problem beträffande fortbildning av hälso- och sjukvårdspersonalen.

En annan omfattande del har varit arbetet beträffande blodgivning och blodprodukter. En fast kommitté och arbetsgrupper tar inom detta område fram underlag för europeiska överenskommelser, gör kunskapsöversikter och bedriver kursverksamhet m.m.

Under året beslutades om rekommendationer rörande skyddet av särskilt utsatta grupper i samhället och rörande utbildning av personal för hantering av informationssystem inom hälso- och sjukvården.

Kommittén bedrev, i huvudsak med hjälp av expertgrupper, arbete inom bl.a. följande områden:

- Organisation av europeiskt samarbete kring organtransplantationer
- Samarbete kring epidemiologiska studier av psykisk ohälsa
- Planering av försörjning med hälso- och sjukvårdspersonal
- Socialmedicinska aspekter på barnmisshandel
- Hur aids-epidemin påverkar hälso- och sjukvårdens organisation.

Under de senaste åren har CDSP diskuterat vissa ändringar av överenskommelsen nr 80 om transport av lik. Diskussionerna fortsätter under år 1991.

I anslutning till CDSPs möten i juni och november hölls även möten med den särskilda kommittén med företrädare för de länder som anslutit sig till konventionen om utarbetande av en europeisk farmakopé. Kommittén fattar de formella besluten om ikraftträdande av ändrade och nya delar av farmakopén vilka beretts av den särskilda farmakopékommissionen. Se närmare härom under avsnitt IV a) Europafarmakopén.

Expertkommittén för biomedicinsk utveckling (CAHBI) påbörjade under året ett arbete med förslag till rekommendation angående genetiska test och screening av barn och vuxna. (Redan tidigare har förslag till regler för diagnostik av foster utarbetats.)

CAHBI påbörjade också ett arbete med förslag till regler för användning av genteknik i kriminaltekniska sammanhang.

Frågan om att påbörja ett arbete med en europeisk konvention om bioetik diskuterades också liksom frågan om ett särskilt möte för ordförandena i de olika nationella etiska kommittéerna.

a) Miljöfrågor

Rekommendationer och konventioner

Vid den 6:e Europeiska ministerkonferensen i Bryssel den 11-12 oktober antogs en Europeisk naturvårdsstrategi. Rekommendationerna i strategin baseras bl.a. på den världsstrategi ("Omsorg om världen, en stödstrategi") som IUCN, UNEP och WWF tidigare har utarbetat samt på de rekommendationer som läggs fast i den s.k. Brundtlandrapporten. Sverige tillstyrkte den Europeiska naturvårdsstrategin med kommentarer främst angående skyddet av vattendrag, skogar och fiske där rekommendationerna går mycket långt. Sverige uttryckte också som sin åsikt att de internationella konventionernas betydelse på naturvårdens område borde ha betonats bättre.

En utvidgning av Bernkonventionen som rör skydd av europeiska vilda djur och växter och deras naturliga miljö diskuterades också på ministerkonferensen. Samtliga delegationer var positiva till att utvidga konventionen till att omfatta länderna i östra Europa medan några uttryckte tveksamheter mot att flera afrikanska stater ansluts. Bernkonventionens permanenta kommitté fick i uppdrag att mera i detalj studera problemen med och kostnaderna för en eventuell utvidgning av konventionen.

Beträffande ett förslag till konvention angående skador till följd av miljöfarliga aktiviteter beslöts att frågan skall beredas vidare bl.a. genom en expertöverläggning mellan jurister och miljöskunniga.

Kommittéarbetet

Under år 1990 utarbetades det i en expertgrupp vid Världsnaturvårdscenret ett förslag till revidering av bilaga I till Bernkonventionen (förteckning av strängt skyddade växtarter). Detta förslag, som även inbegriper svenska arter, presenterades den 8-11 januari 1991 på möte med Bernkonventionens permanenta kommitté. Beslut kommer att fattas den 2-6 december 1991.

b) Regional planering

I Europarådets arbetsprogram finns f.n. ingen särskild styrkommitté för sektorn regional planering. Frågor om regional planering behandlas av den särskilda konferensen för ministrar med ansvar för regional planering (CEMAT) och av den ämbetsmannakommitté som förbereder konferensens sessioner.

Ministerkonferensens nästa session (CEMAT 9) planeras äga rum den 4-5 november 1991 i Ankara. Vid CEMAT 9 kommer att behandlas två huvudteman, "Instrument för att uppnå rationell markanvändning", som skall presenteras av den turkiska ministern, och "Nya perspektiv för regional planering på europeisk nivå", som skall presenteras av den norska ministern.

Rekommendationer och konventioner

Ministerkommittén antog under år 1990 en rekommendation, R (90) 12, om service och infrastruktur i glesbygd. Rekommendationen, som är ett led i uppföljningen av Europarådets landsbygdskampanj, innehåller förslag till åtgärder för att utveckla och behålla servicen i glesbygdsområden.

Kommittéarbetet

Styrkommittén för kommunala och regionala frågor (CDLR) höll under år 1990 två möten i Strasbourg. Bl.a. förberedde kommittén den fackministerkonferens för ministrar med ansvar för kommunala frågor som äger rum i Norge (Bergen) den 14–16 maj 1991. Huvudteman för konferensen kommer att vara

- Decentralisering och stärkt kommunal självstyrelse
- Demokratiskt deltagande och demokratisk kontroll.

CDLR behandlade vidare olika kommunalekonomiska frågor, frågor om de förtroendevaldas arbetsvillkor samt tillämpningen av den europeiska konventionen om kommunal självstyrelse (SÖ 1989:34).

För frågor om kommunalt och regionalt samarbete över riksgränser inrättades under året en särskild expertkommitté.

CDLR medverkade också i samarbetet för bistånd i utvecklingen av lokal demokrati i Central- och Östeuropa.

9. Rättsfrågor

Rekommendationer och konventioner

Ministerkommittén antog under år 1990 rekommendationen R(90)19 om skydd för personuppgifter vid betalningsåtgärder. Rekommendationen ger riktlinjer om integritetsskyddande åtgärder för personuppgifter inom betalningssektorn, dvs. bl.a. avseende kundförhållanden hos banker och finansieringsföretag.

En konvention om förverkande av vinning av brott m.m. öppnades för undertecknande i november 1990. Konventionen, som utarbetats efter initiativ från Pompidougruppen (jfr IV.b nedan), innehåller regler som syftar till att effektivisera insatserna mot allvarigare former av kriminalitet genom att försvåra för gärningsmännen att tillgodogöra sig vinsterna från brottslig verksamhet.

De stater som ansluter sig till konventionen skall vidta sådana lagstiftningsåtgärder som krävs för att brottsligt förvärvat egendom skall kunna förverkas. Ett annat centralt inslag är bestämmelser som ålägger parterna att införa straffbestämmelser mot "tvätt av svarta pengar", dvs. förfaranden som innebär hjälp att dölja eller omsätta vinster som härrör från brottslig verksamhet. Vidare ges bestämmelser om ömsesidigt bistånd rörande bl.a. verkställighet av beslut om förverkande.

Styrkommittén för juridiskt samarbete (CDCJ) höll under året sina 53:e och 54:e möten. Kommittén föreslog under året ministerkommittén att anta rekommendationen R(90)19 om skydd för personuppgifter vid betalningsåtgärder samt därutöver en rekommendation om administrativa sanktioner.

CDCJ behandlade också sin egen och expertkommittéernas verksamhet. Beträffande CDCJs egen verksamhet framhöll kommittén – med anledning av ett förslag från generalsekretären om förändrad status för styrkommittéerna – vikten av att kommittén bibehölls vid sin funktion som styrkommitté. Expertkommittéernas verksamhet, med utredningsarbete i syfte att harmonisera lagstiftningen i Europarådets medlemsstater, innebar fortsatt arbete bl.a på frågor om dubbla medborgarskap, om integritetsskydd i "datasamhället" och utarbetandet av en konvention om ansvar för ersättning för miljöskada. CDCJ framhöll under året önskvärdheten av att arbetet fortsatte respektive återupptogs inom området för automatisk databehandling och förvaltningsrätt. Ministerkommittén beslutade också under året att Europarådets arbete inom området för förvaltningsrätt skulle återupptas. Dessutom ägnades fortsatt uppmärksamhet åt utvecklingen av det juridiska samarbetet med de central- och östeuropiska länderna och formerna för detta samarbete. Frågor om Europarådets bistånd till dessa länder på det juridiska området uppmärksammades.

Styrkommittén för brottsfrågor (CDPC) höll under året sitt 39:e möte. Vid mötet behandlades den tidigare nämnda konventionen om förverkande av vinning av brott. Under CDPC pågår för närvarande utredningsarbete som gäller principer för straffmätning och påföljdsval, behandling av drogmissbrukare och AIDS-sjuka inom kriminalvården samt utnyttjande av barn för prostitution och pornografi.

Övrigt

Den 17:e europeiska justitieministerkonferensen ägde rum i Istanbul under tiden 5 – 7 juni 1990. Vid mötet diskuterades bl.a. skydd för miljön genom straffrättsliga åtgärder, Europarådets rättsliga arv och dess roll i kontakterna med länderna i Östeuropa samt bioetik. Som ett resultat av diskussionerna rekommenderade justitieministrarna bl.a. att ministerkommittén skulle begära att styrkommittén för brottsfrågor (CDPC) skulle undersöka möjligheterna av att utarbeta gemensamma riktlinjer på straffrättens område i syfte att motverka miljöförstöring samt att expertkommittén för bioetiska frågor (CAHBI) skulle undersöka möjligheterna att utarbeta en konvention i bioetik.

III. Europarådets sociala utvecklingsfond

Europarådets sociala utvecklingsfond bildades år 1956. Fonden antog detta arbetsnamn under år 1989. Dess officiella titel är fortfarande Europarådets fond för bosättning och regional utveckling. Samtliga Europarådets medlemsländer utom Finland, Irland, Storbritannien, Ungern och Österrike är anslutna till fonden. Härutöver är den Heliga Stolen medlem. I början av år

1986 associerades dessutom Jugoslavien som medlem under en femårsperiod. Finland meddelade under år 1990 sin avsikt att ansluta sig till fonden.

Fonden bildades ursprungligen som ett instrument i flyktingpolitiken, men är numera även inriktad på att finansiera infrastruktur-, sysselsättnings- och bostadsbyggnadsprojekt i regioner med stora befolkningsomflyttningar. Högsta prioritet ges insatser i samband med inhemska flyktingströmmar och naturkatastrofer. På senare tid har även ett antal större utbildnings- och sjukvårdsprojekt finansierats. Vid diskussioner om Europarådets bidrag till en balanserad ekonomisk och social utveckling mellan medlemsländerna spelar fonden en framträdande roll, eftersom det är rådets enda konkreta instrument för att påverka utvecklingen inom detta område.

Fonden använder numera XEU (Europeiska valutaenheten, ECU) i sin redovisning (1 XEU motsvarade den 31 december 1990 7,68 kronor).

Medlemsländernas insatser i fonden uppgår för närvarande till sammanlagt 202,3 milj. XEU i form av inbetalda medel, garantiåtaganden och vinstmedel som tillförts enskilda medlemsländer. Härtill kommer att fonden vid utgången av år 1990 hade reserver och vinstmedel på 252,4 milj. XEU. Till det egna kapitalet räknar fonden också s.k. eviga lån som upptagits på sammanlagt 490,2 milj. XEU.

Fondens styrelse beslöt i oktober 1990 att erbjuda medlemsländerna att teckna ytterligare andelar i fonden till ett sammanlagt belopp av 1 049 milj. XEU. Härav beräknas 1 000 milj. XEU tecknas i form av garantier och 49 milj. XEU genom överföring av vinstmedel. Härigenom beräknas även resurser skapas för utlåning till länder i Östeuropa som förväntas bli medlemmar i fonden.

Med dessa medel som bas kan fonden på jämförelsevis fördelaktiga villkor ta upp lån på den internationella kapitalmarknaden. Dessa lån förmedlas sedan till projekt i medlemsländerna med den inriktning som beskrivits ovan. En liten del av utlåningen sker på speciellt fördelaktiga villkor, för närvarande en procents ränta. Denna subventionerade utlåning bekostas av en del av fondens vinstmedel.

Sedan sin tillkomst och till slutet av år 1990 har fonden finansierat projekt i medlemsländerna om totalt 7 799,8 milj. XEU räknat i löpande valutakurs. Vid årsskiftet utestående lån omräknade till aktuell valutakurs uppgick till 5 821,0 milj. XEU varav 72,7 milj. XEU som subventionerade lån. De största låntagarna under senare år har varit Italien (33 % av lånemedlen), Turkiet (30 %), Cypern (9 %), Grekland (9 %), Portugal (7 %) och Spanien (6 %). Det ändamål som erhållit mest lån är bostadsbyggande, vilket fått närmare en tredjedel av lånebeloppet. De jämförelsevis stora befolkningsförflyttningar som nu sker från öst till väst i Europa medförde dock att 42 % av utlåningen under år 1990, eller 308,6 milj. XEU, lämnades till olika projekt för hjälp till flyktingar och migranter.

Fondens verksamhet har under de senaste åren expanderat kraftigt. Nyutlåningen under år 1990 uppgick således till 884,1 milj. XEU. Trots denna expansion väntade vid årsskiftet 1990/91 godkända projekt för 2 270,0 milj. XEU på finansiering. För första gången sedan sin tillkomst redovisade fonden under år 1990 förlust på sin verksamhet. Förlusten uppgick till 62,9 milj. XEU jämfört med en vinst på 66,4 milj. XEU år 1989. Förlus-

ten beror huvudsakligen på att fondens likvida tillgångar genom US-dollar-kursens negativa utveckling under år 1990 minskat i värde. Förlusten är förhoppningsvis en engångsföreteelse.

Sverige inträdde i fonden år 1977. Vår andel i fondens kapital uppgår till 5,9 milj. XEU, vilket motsvarar 2,9 % av medlemsländernas insatser. Av detta belopp har 2,5 milj. XEU betalats in och 3,4 milj. XEU är ett garanti-åtagande. Sverige har bl. a. eftersträvat att utlåningen skall få en bättre geografisk fördelning och koncentreras till de socialt angelägnaste projekten, att en större andel av fondens vinst skall användas för lån på särskilt fördelaktiga villkor samt att flera länder skall ansluta sig till fonden.

IV. Övrigt

a) Europafarmakopén

Sedan år 1975 har Sverige varit anslutet till Europarådets konvention om utarbetandet av en europeisk farmakopé (Ph Eur). Denna innehåller kvalitetsnormer för läkemedelssubstanser och vissa färdiga läkemedel och har bindande giltighet i de länder som är anslutna till konventionen. Nitton länder i Västeuropa har ratificerat konventionen. Konventionen omarbetades delvis under året, för att möjliggöra att EG skall kunna ansluta sig. Ett flertal länder ratificerade under år 1990 de aktuella förändringarna i konventionen.

Den första upplagan av Europafarmakopén trädde i kraft i Sverige den 1 januari 1978. Den andra upplagan i alla dess delar trädde i kraft i medlemsländerna den 1 juli 1987. Under år 1990 utgavs ytterligare ett häfte (fascicule 14) av den andra upplagan med standarder och föreskrifter.

Sverige var representerat vid samtliga tre kommissionsmöten under år 1990. I de ca 25 expertgrupper som förbereder och bearbetar material, som skall ingå i farmakopén, medverkade 14 svenska representanter hämtade från statliga laboratorier, farmaceutisk industri och Apoteksbolaget. De olika experterna ansvarar för ett omfattande experimentellt förarbete på sina respektive laboratorier. De statliga laboratorierna representeras av läkemedelsverket, Statens bakteriologiska laboratorium och Statens veterinärmedicinska anstalt. Arbetet samordnas i Sverige av den svenska farmakopékommittén vid läkemedelsverket.

Europafarmakopén har stor normgivande betydelse för läkemedels kvalitet och tillämpas av läkemedelsverket och läkemedelsindustrin vid registrering och kontroll av läkemedel samt vid Apoteksbolagets beredning och hantering av läkemedel. År 1990 påbörjades en ny översyn av arbetet, som ledde fram till beslut om en ny organisation av farmakopéns olika expertgrupper. Dessutom togs beslut att påbörja arbetet med drygt 270 nya monografier som skall färdigställas under den kommande treårsperioden. 69 nya monografier jämte 14 nya generella metodtexter fastställdes under året.

Under år 1990 ägde intensiva diskussioner rum med representanter för den gemensamma marknaden, läkemedels- och kemiindustrins olika intresseorganisationer samt med olika europeiska myndigheter om ett utökat samarbete på läkemedelsområdet med tonvikt på att underlätta läkemedelskontroll och läkemedels godkännande i Europa. Diskussionerna ledde fram till

beslut om en certifieringsprocess vad gäller läkemedelsråvarors kvalitet, vilket betyder att farmakopén kan certifiera olika företags produkter på frivillig bas. Certifieringen kommer att innebära att produkterna i fråga överensstämmer vad gäller kvalitetskraven med dem som specificeras i gällande europafarmakopé. Förhandlingar påbörjades också om att starta ett gemensamt program för Europarådet, den gemensamma marknaden och EFTA-länderna kring en utökad verksamhet för standardisering av biologiska produkter. Diskussionerna förväntas leda fram till ett avtal under år 1991.

b) Pompidougruppen (narkotikafrågor)

Samarbetet, som under år 1990 omfattade Belgien, Danmark, Finland, Frankrike, Grekland, Irland, Italien, Jugoslavien, Luxemburg, Nederländerna, Norge, Portugal, Schweiz, Spanien, Storbritannien, Sverige, Förbundsrepubliken Tyskland, Ungern och EG-kommissionen, inleddes år 1971 på initiativ av den franske presidenten Georges Pompidou. Sedan år 1980 är det inkorporerat i Europarådet. Samarbetet är multidisciplinärt. De ministrar som är ansvariga för samordningen av narkotikafrågor möts ungefär en gång vart tredje år och gör de gemensamma uttalanden som påkallas av utvecklingen och gjorda utredningar och bestämmer inriktningen på samarbetet under åren fram till nästa ministermöte. Mellan ministermötena sammanträder två gånger om året representanter för de olika medlemsländerna (s.k. permanenta korrespondenter) för att genomföra ministrarnas beslut och för att rapportera om pågående och planerade insatser i medlemsländerna.

Vid gruppens ministermöte i november 1990 antogs ett nytt program för att utöka det europeiska samarbetet kring frågor om forskning, om missbrukets omfattning och om hur missbruk kan förebyggas.

Gruppen skall också uppmärksamma hur narkomanvården kan utvecklas och hur kriminalvården kan engageras för att rehabilitera missbrukare. Arbetet med olika lagstiftningsfrågor fortsätter och Pompidougruppen skall också ta initiativ för att öka samarbetet mellan polis- och tullmyndigheter i Europa.

Ministermötet beslöt vidare att i samarbete med EG arrangera ett ministermöte våren 1991 om narkotikaproblemen i Östeuropa.

Sverige signerade vid mötet den konvention om förverkande av vinning av brott m.m. (jfr II.9 ovan), som innebär att ekonomiska tillgångar som härrör från narkotikabrott eller annan brottslig verksamhet kan beslagtogs och förverkas. Konventionen är ett led i kampen mot narkotikahandeln och tvättningen av svarta pengar.

c) Handikappfrågor

Sverige deltar sedan år 1986 i Europarådets kommitté för handikappfrågor. Arbetet bedrivs – förutom i kommitténs ordinarie möten – i expertgrupper, varav Sverige deltar i två. Den ena expertgruppen avser frågor om Världshälsoorganisationens (WHO) internationella klassifikation för funktionshinder, den andra expertgruppen avser revision av ett grunddokument för kommittén. Kommittén tog under år 1990 initiativ till en ministerkonferens om "Självständigt boende för handikappade". Konferensen äger rum i Paris den 7–8 november 1991.